

נשמתו ממקור חיותה, וממילא אינו יכול לחיות יותר מנ"י שנה.

זהו הוא רק בישראל, לפי שנשמת ישראל היא „מבחי“ פנימיות ומקור הדיבור, הוא הבל העליון המרומז באות ה"א תתאה (של שם הוי"ו)<sup>11</sup>, שלכן, ע"י עונו תיכם ה"מבדילים ביניכם לבין אלקיכם", „נכרת ונפסק חבל ההמשכה משם הוי"ו ב"ה שנמשכה מה"א תתאה" (מקור חיות נשמת האדם).

משא"כ בשאר נבראים לא מצינו ענין הכרת, לפי שהם „חיים וקיימים“ (רק) מ"רוח פי"י שהוא החיות המלוכש, ב"ה אותיות שבעשרה מאמרות<sup>12</sup>, דיבור (לא „הבל העליון“) [כפי שמבאר אדה"ז ב"ה ארוכה בפרק הקודם<sup>13</sup> ההפרש ה"עצום מאד" שבין כל הנבראים ובין נשמת האדם, שהוא כההפרש שבין הבל שיוצא מפיו בדיבורו (ש"מלוכש בו כח וחיות מעט מזער . . חיצוניות מנפש החי" שבקרביו) להבל היוצא ע"י נפיקה, ש"מלוכש בו כח וחיות פנימי" דהנפש].

היינו: אע"פ שגם שאר הנבראים חיים וקיימים אך ורק מדבר ה' ורוח פיו ית"י, מ"מ, חיות זו המלוכשת בדיבורו ית' אינה נפסקת<sup>14</sup> ע"י עונותיו, וכריתת „חבל“

„עולה ומגיע“ („עולה“ לפני „מגיע“) – דלכאורה הי' צ"ל סדרן הפוך (תחילה „מגיע“ ואח"כ „עולה“), שהרי בנמשל, המשכת וירידת „הבל העליון“ לנשמת האדם, תחילה נמשכת החיות למטה, ואח"כ „עולה“ לשרשה ומקורה<sup>15</sup>.

ועוד זאת – למאי נפק"מ כאן, לתוכן המשל מאדם ה"נופח לאיזה מקום", זה ש"החיות הוא בבחי' רצוא ושוב"? והרי במשל זה אין ענין של „רצוא ושוב“<sup>16</sup>.

ויש לומר, שאדרבה: ע"י הוספה זו ד"עולה ומגיע" המרמזת על כך ש"החיות הוא בבחי' רצוא ושוב" – ובסדר ד"עולה" קודם „ומגיע“ – מבואר ומוסבר תוכן ביאור אדה"ז בפרק זה, כדלקמן.

ג. תוכן פרק זה הוא לבאר גדר עונש כרת ומיתה בידי שמיים<sup>17</sup>, שאינו דבר צדדי ע"י „פעולה“ נוספת כעונש על החטא, דכשעובר עבירה שיש בה כרת נענש כעונש זה – אלא הוא עונש טבעי הנמשך מהעבירה בדרך ממילא, דכשעובר עבירה שיש בה כרת נכרתה

10) ואף שהלשון הוא „רצוא ושוב“ – הרי כיון שהמדובר בהמשכת וירידת החיות, היינו רצוי' שבאור (לגבי כלים), הרי „הרצוא הוא בחי' מטי דהיינו התפשטות האור, והשוב הוא בחי' ולא מטי שהוא בחי' הסתלקות האור מן הכלי, כי מצינו אשר רצוא יהי' פירושו המשכה“ (סה"מ תש"ה ע' 3. ע"ש).

11) באגה"ק שם מבאר ענין החולי הנעשה ע"י „קלקול באיורו מקומן המנוע ומעכב או ממצט סיבוב והילוך הדם . . אזי נפסק או מתמעט הקשר הלז המקשר כל האברים אל הלב ע"י סיבוב הלז“. אבל לכאורה זהו ביאור נוסף, ואינו שייך לתוכן המשל דאדם הנופח לאיזה מקום אם יש איזה דבר חוצץ בו.<sup>12</sup>

12) שהתחיל בו אדה"ז בריש פ"ד.

13) בכרת, וס' שנה במיתה בידי שמים (אגה"ת פ"ד שם. והוא כשיטת הירושלמי כנורים רפ"ב – כפי' התוס' (שבת כה, א ד"ה כרת. ועוד). – נת' בלק"ש ח"ה ע' 134 הערה 21).

14) אגה"ת כאן (רפ"ה).

15) אגה"ת פ"ד (צד, א).

16) שם.

17) כמשנ"ת בארוכה בתניא ח"ב פ"א ג.

18) כמו במשל, שרק הבל הנופח אינו מגיע כשיש חציצה, אבל דיבורו של אדם נשמע („מגיע“) גם כשיש חציצה.

19) אף שהם „נגד רצון העליון ב"ה המח" אה

משם הוי' ב"ה כדכתיב ויפח באפיו נשמת חיים ומאן דנפח מתוכו נפח", קאי על שורש הנשמה למעלה [והמשל ד- "ויפח" הוא לענין זה, שכמו שב"הבל היוצא ע"י נפיתה" מלובש, כח וחיות פנימי' מבחי' הנפש החי'"]<sup>22</sup>, כך שורש נשמת האדם, "היא מבחי' פנימי' הח- יות"<sup>23</sup> היא חלק שם הוי' ב"ה":

משא"כ בפ"ה מחדש, שגם, "המשכח וירידת הנפש האלקית לעוה"ז להתלבש בגוף האדם נמשכה מבחי' פנימיות ומ- קור הדיבור הוא הבל העליון"<sup>24</sup> [ולכן: (א) ענין זה אינו שייך לכללות שם הוי' אלא רק ל"הבל העליון", המרומז באות ה"א תתאה"]<sup>25</sup>, (ב) בזה מוסיף אדה"ז, "וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חי", להדגיש, שכאן הכוונה לשורש המ- שכת הנפש למטה להיות, "נפש חי", שזהו ע"י התלבשות הנשמה בגוף, שגם זה בא מ"ויפח".

אבל אעפ"כ מובן ע"פ הנ"ל, שכדי שתהי' התלבשות הנשמה בגוף בפועל, צריכה החיות להתלבש תחילה גם באו- תיות הדיבור, "במאמר נעשה אדם".

ועפ"ז נמצא, שהנשמה כפי שהיא

המשכח החיות שמאתו ית' הוא רק בנוגע לפנימיות החיות ("הבל העליון").

ד. ולכאורה יש לעיין גם בנוגע לבני ישראל, ובהקדים:

לעיל בפ"ד<sup>26</sup>, לאחר ששמאר שנשמת האדם היא, מפנימיות החיות והשפע . . כמ"ש ויפח, מוסיף: "וגם אח"כ ירדה . . ע"י בחי' האותיות שבמאמר נעשה אדם"<sup>27</sup> וכו' כדי להתלבש בגוף עוה"ז התחתון".

ומזה מובן, דמ"ש אח"כ (בריש פ"ה), ש"המשכח וירידת הנפש האלקית ל- עוה"ז להתלבש בגוף האדם נמשכה מבחי' פנימי' ומקור הדיבור הוא הבל ה- עליון" – אין הכוונה שהחיות המלובשת ב"הבל העליון" היא היא המתלבשת בנש- מת האדם כפי שהיא למטה בעוה"ז בגוף, אלא היא צריכה להתצמצם ולהתלבש תחילה ב"אותיות שבמאמר נעשה אדם", שאין זה "הבל העליון" ("פנימי' ומקור הדיבור"), אלא דיבור ממש.

דהנה בפרק ה מוסיף חידוש עיקרי בענין "ויפח" לגבי המבואר לעיל (פרק ד):

משנת לעיל שהנשמה היא, "חלק"

(22) שם צד, רע"א.

(23) שם, סע"א.

(24) ע"ד פנימיות החיות המלובשת בכח ה- נופח.

(25) וזהו ענין ה"נפיתה" גופא.

(26) ועפ"ז י"ל, דזה שכאן בפ"ה מקצר, ומאן דנפח וכו', דלא כדלעיל שאומר, "מאן דנפח מחו- כו נפח", הוא (לא רק לפי שסומך אדלעיל, אלא) – כי פנימיות זו אינה "מתוכו ממש" (פנימיות החיות המלובשת כהבל), אלא רק "פנימיות ומקור הדי- בור . . הבל העליון".

(27) "דבר ה'", שעל ידו הוא הגילוי, "לאחרים"

(לעיל פ"ד – צד, ב).

הכל כמ"ש (תהלים קלה, ו) כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ" (המשך ל' אדה"ז באנה"ת כאן – צה, ב), היינו שלא רק "שהוא מקור השפעת שם הוי'" (אנה"ת שם), אלא גם בשמים וארץ – ומ"מ אין העונות גורמים הפסק החיות.

ויש לומר ההסברה כזה: "רצון העליון ב"ה" מורה על הכוונה, הפנימיות של החיות, ולכן עשיית דבר שהוא, נגד רצון העליון ב"ה" פוגע רק בפנימיות החיות, ולא בחיצוניות החיות, שהיא ה- חיות המלובשת בדיבורו ית'. וראה לקו"ת שמע"צ פב, סע"א.

(20) בראשית א, כו.

(21) צג, סע"ב.

וזה שהקשר בין החיות האלקית ל-  
שרשה ומקורה הוא באופן של „רצוא  
ושוב“, מורה על שני הפכים בענין ה-  
חיות: זה שיש בה ענין ה„רצוא“ מורה,  
שחיות זו אינה חיות חיצונית לבד אלא  
מהותה ושרשה בעצם המקורי כפי שהוא  
למעלה מענין הירידה למטה, ולכן יש  
בחיות זו התנועה התמידית ד„רצוא“,  
שזוהי דביקותה במקורה ושרשה (כפי  
שהוא למעלה מירידה והמשכה למטה):  
אלא שביחד עם זה יש בה ה„שוב“, ש-  
עיי' נמשך החיות ממקורה ושרשה בדבר  
נפרד שלמטה ממנו, שזהו עיי' ה„שוב“,  
ההמשכה וירידה למטה.

ונמצא, שזה ש„החיות הוא בבחי'  
רצוא ושוב“ מורה על המשכת מקור החי-  
יות<sup>29</sup> (שלמעלה מהמשכה וירידה) להח-  
יות דבר שחזן ממנו.

וזהו שמרמז אדה"ז כאן, שהמשכת  
וירידת החיות לנשמת האדם היא באופן  
של „רצוא ושוב“, שמזה מובן, שגם כפי  
שהחיות מתלבשת באותיות הדיבור (ב-  
מאמר נעשה אדם), שזהו תכלית ענין  
ה„שוב“, הרי מהות חיות זו היא „פני-  
מיות“ החיות (משם הוי') שהיא למעלה  
מעלה מבחי' האותיות (תכלית ה„ר-  
צוא“), אלא שזהו כפי שהחיות דשם הוי'

29) עיי' המשך תעריב ח"ב ס"פ שלד, מעלת  
הדביקות ד„כח“ על הדביקות ד„אור“.

30) ועד"ז הוא בחיות הנפש, שהיא בדרך  
„רצוא ושוב“ (כנ"ל מאגה"ק) - שזהו לפי שחיות  
הנפש המח' את הגוף דבוקה בעצם הנפש, שהיא  
„חי בעצם“, כי זה שהנפש מח' את הגוף באופן  
שהגוף עצמו נעשה דבר חי (ולא רק שחיות הנפש  
מתפשטת ונמצאת בהגוף), ה"ז מפני שחיות זו  
דבוקה בהנפש עצמה, דלהיותה „חי בעצם“ לכן  
היא „חי לחיות“ (ראה ד"ה ויקח ה"א תשי"ב. ד"ה  
בראשית תשי"ג).

„באפיו“ נמשכת (לא מ„ויפח“, אלא) מ-  
„האותיות שבמאמר נעשה אדם“, החיות  
המלוכשת בדיבורו ית'. וצריך ביאור -  
למה נמשלה המשכת החיות לנשמת ה-  
אדם כפי שהיא בגוף, לאדם ה„נופח לאי-  
זה מקום“ (ובמילא, שעי' עונות „נכרת  
ונפסק חבל ההמשכה“, כמו דבר המפסיק  
את הבל הנפיחה)?

וצ"ל, שגם לאחר ש„החיות ד„ויפח“  
מתלבשת ב„אותיות שבמאמר נעשה א-  
דם“, לא נשתנתה מהותה, וה"ה עדיין  
חיות פנימית („ויפח“)<sup>27</sup>.

ויש לומר, שהביאור לענין זה נרמז  
בלשון אדה"ז ש„אין הבל הנופח עולה  
ומגיע כלל כו", וכפירוש אאמ"ר שזה  
בא להורות ש„החיות הוא בבחי' רצוא  
ושוב“.

ה. ביאור הענין:

„רצוא“ ו„שוב“ הם שני הפכים, ולא  
רק משום שהם תנועות הפכיות, זו בעלי'  
למעלה וזו בהמשכה וירידה למטה, אלא  
הוא חילוק יסודי יותר:

ענין ה„רצוא“ פירושו, העלי' למקורו  
כפי שהוא למעלה ומושלל מענין הירידה  
למטה (באופן ששם אין מקום להחיות  
המתפשטת למטה) - עיי' טבע העלי'  
(רצוא) שבאש, „שאור“ האש חפץ בטבע  
ליפרד מהפתילה ולידבק בשרשו למעלה  
... אף שעל ידי זה יכבה ולא יאיר כלום  
למטה, וגם למעלה בשרשו יתבטל אורו  
במצאות בשרשו; וענין ה„שוב“ מורה  
על הפירוד ממקורו והירידה למטה ול-  
התלבש בדבר שלמטה ממנו.

27) ראה גם לעיל ע' 62. לקמן ע' 76 (ס"ה).

ע' 138.

28) ל' התניא ח"א רפ"ט.

הנשמה בתוך הגוף, וענין זה בא „להורות לנו" [לא רק תוכן ענין „ריפח" גופא, אלא] שגם לאחר הפעולה ד„נעשה אדם" (התלבשות הנשמה בגוף ע"י התלבשות החיות באותיות הדיבור), הרי גם אז (אף ש- הדיבור אינו מפנימיות) ה"ז עדיין „עד"מ כשהאדם נופח כו", דענין זה לא נשתנה ע"י התלבשות החיות באותיות הדיבור [ולכן אין זה „תוכן" ענין „ריפח" עצמו, שהרי בכתוב ד„ריפח" אין הכוונה להתלבשות החיות באותיות הדיבור (דמאמר נעשה אדם)], אלא זהו עוד ענין הנלמד מ„פשט הכתוב" שנאמר „ריפח באפיו".

ז. ע"פ כל הנ"ל מובן גם הטעם שהקדים אדה"ז „עולה" ל„ומגיע":

אע"פ ש„ריפח באפיו" קאי על המשכת וירידת החיות מלמעלה למטה בנשמה המתלבשת בגוף, הרי לעניננו, מה ש„ריפח" בא „להורות לנו", ה"ז נוגע (לא לשורש החיות כפי שנמשכת מלמעלה למטה לתוך הגוף, אלא) להחיות כפי שהיא מלובשת בגוף, שגם אז היא קשורה עם פנימיות החיות (שלכן ה"ז כאדם הנופח כו"): ולהדגיש שמדובר בחיות המלובשת בגוף, נקט אדה"ז הסדר ד- „עולה ומגיע", כי בחיות המלובשת בגוף הסדר הוא „רצוא ושוב", בתחילה „רצוא" (היציאה מהתלבשותה בגוף ועלייתה לשרשה ומקורה), ואח"כ „שוב" - ירידה והמשכה תוך הגוף.

ויש לומר, שגם מטעם זה מציין אאמ"ר (בסוף הערתו) לאגרת הקודש: - כי שם מבואר ענין ה„רצוא ושוב" בין החיות דשכינה ונשמות ישראל (אברי ד-

מתלבשת באותיות הדיבור (שלכן היא „בבחי" רצוא ושוב, כנ"ל) - ולכן גם לאחר התלבשות החיות באותיות הדיבור, ה"ז „עד"מ כשהאדם נופח כו".

ו. עפ"ז יש לבאר גם דיוק לשון אדה"ז כאן, שלפני שמביא המשל ד„כש- האדם נופח לאיזה מקום אם יש איזה דבר חוצץ כו", מקדים: „כי הנה פשט הכתוב מ"ש ריפח הוא להורות לנו (כמו שעד"מ כשהאדם נופח כו)", דלכאורה הוא יתור לשון.

[ובפרט, שלעיל בפרק ד', כשמביא בפעם הא' הענין ד„ריפח גוי", ומבאר תוכן המשל שבוז (ההפרש „בין ההבל שיוצא מפיו בדיבורו להבל היוצא ע"י נפיתח") - אינו מקדים ד„מ"ש ריפח הוא להורות לנו" (או כיר"ב)].

גם: למה נקט לשון „להורות" (ולא - „פירושו", „תוכנו" וכיר"ב)?

וע"פ הנ"ל יש לבאר זה:

כדי לבאר ענין ה„כרת" (שע"י עונות נפסקת החיות המלובשת בגוף), מוכרח לומר, שהענין ד„ריפח" הוא לא רק בנוגע לשורש הנשמה למעלה, או אפילו לשר- רש המשכתה למטה (שהוא מה"א תתאה כנ"ל) - אלא גם בנוגע לחיות הנשמה כפי שהיא מלובשת בגוף. והיינו שהענין ד„ריפח" ישנו בכל הדרגות דהמשכת הנשמה, גם כפי שנמשכת בגוף (וגם לאחר - כל משך זמן היותם „אדם", נשמה וגוף יחד). ולכן „אם יש דבר חוצץ ומפסיק בין גוף האדם לבחי' הבל העל- יון" הרי עי"ז „נכרת ונפסק חבל ההמ- שכה משם הוי' ב"ה".

וזהו דיוק לשון אדה"ז „כי הנה פשט הכתוב מ"ש ריפח הוא להורות לנו": „פשט הכתוב" ד„ריפח באפיו" קאי על התלבשות

(31) שהרי בפסוק „ריפח" לא נזכר ענין הדי- בור.

(32) ראה לעיל הערה 7.

מעלה מהתלבשות בגוף, אין מקום לפי-  
רוד ב"חבל ההמשכה", והיא בדביקות  
תמידית עם מקורה ושרשה.

היינו, שלא זו כלבד שענין כריתת  
החבל אינו שייך בשורש הנשמה למעלה,  
אלא אפילו לא כפי שהיא נמשכת ויורדת  
מ"פנימיות ומקור הדיבור הוא הבל ה'  
עליון" כדי "להתלבש בגוף האדם" [ורק  
לאחרי התלבשותה בגוף האדם]<sup>35</sup> שייך  
ענין כריתת החבל.

וכיון שבדרגה זו לא שייך שום פגם  
בנשמת האדם, לכן משם נמשך באדם  
הכח לעשות תשובה, וע"י תשובה –  
"שוב" אין עונותיכם מבדילים . ומאחר  
שרוח עברה ותטהרם אזי תוכל נפשם  
לשוב עד הוי' ב"ה ממש ולעלות מעלה  
מעלה למקורה ולדבקה בו ית' ביחוד  
נפלא".

(משיחת ש"פ וישראל תשל"א)

שכינתא) כמו הרצוא ושוב של הדם באב-  
רים, שעל זה נאמר<sup>33</sup> "ושכנתי בתוכם",  
המורה על התלבשות<sup>34</sup> החיות בנשמות  
ישראל. והיינו, שהמדובר כאן (א) אינו  
בדביקות החיות דשכינה (ה"א תתאה)  
בשרשה ומקורה, אלא החיות השוכנת  
ומתלבשת בישראל עם שרשה ומקורה,  
(ב) וענין זה הוא באופן של "רצוא ושוב"  
כמו הדם, שעולה ללב, ושם מתחדשת  
חיותו, ונמשכת חיות חדשה לתוך אברי  
הגוף (בתחילה "רצוא" ואח"כ "שוב").

ח. והנה בענין הנ"ל מודגש ג"כ זה  
ש"אין לך דבר עומד בפני התשובה"<sup>35</sup> –  
אפילו לאחר שבער אדם על עון כרת  
ו, נכרת ונפסק חבל ההמשכה משם הוי'  
ב"ה שנמשכה מה"א תתאה":

ההפסק שבין החיות האלקית וגוף  
האדם הוא רק בדרגת החיות כפי שנפ'-  
רדת ממקורה ויורדת להתלבש בגוף  
("שוב")<sup>36</sup>, משא"כ כפי שהחיות היא ל-

(33) תרומה כה, ח.

(34) ראה אגה"ק שם: לשון שכינה הוא שאור  
הוי' שוכן בעולמות כו'. וראה תניא פמ"א (נז, ב).  
שם פנ"ב (עג, א). אגה"ק סכ"ה (קלט, א).  
(35) רמב"ם הל' תשובה ספ"ג, ע"פ ירושלמי  
פאה פ"א סה"א: זהר חדש ס"פ בראשית (יט, ד) –  
הובא באגה"ת לעיל רפ"ד.

(36) וכדיוק לשון אדה"ו "אם יש דבר חוצץ

ומפסיק בין גוף האדם לבחי' הבל העליון", שה-  
חציצה היא מצד גוף האדם. וכן בכתוב מדייק  
"עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם",  
שההבדלה היא מצד "ביניכם", ולא מצד "אלקיכם"  
(אף שג"ז קאי על החיות המלוכשת בהאדם, "אלקי-  
כם").

(37) אגה"ת פ"ח.

## אגרת התשובה ד

אותיות י"ה . . שהם הנסתרות לה' אלקינו<sup>9</sup> . . הביא פסוקים. ועל אותיות ו"ה . . שהם נגלות הביא מאמרי רז"ל, כי פסוקים שהם בכתב ומאמרים שהם בע"פ, הם כמו נסתרות לגבי נגלות<sup>10</sup> [ואח"כ מבאר בפרטיות התאמת פרטי הלשונות בכל א' מד' הראיות להאות המקבילה מד' אותיות הוי"].

ויש לדייק בדבריו, דלכאורה יש כאן ה' ראיות, כי "לית אתר פנוי מיני" הוא מאמר הזהר, ובשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד<sup>11</sup> הוא לשון הפסוק, ולמה פירש אאמ"ר ש"ב, בשמים ממעל ועל ה' ארץ מתחת אין עוד<sup>12</sup> אינה ראי' בפ"ע, אלא פרט בהראי' (ממארו"ל), "לית אתר פנוי מיני"<sup>13</sup>.

א. באגרת התשובה פרק ה' מבאר אדמו"ר הזקן, דמ"ש (בנוגע לנשמת ה' אדם), ויפח באפיו נשמת חיים<sup>14</sup>, ויפח דוקא, הוא להורות לנו, [ש] כמו שעד"מ כשהאדם נופח לאיזה מקום אם יש איזה דבר חוצץ ומפסיק בינתיים אין הבל הנופח עולה ומגיע כלל לאותו מקום, ככה ממש אם יש דבר חוצץ ומפסיק בין גוף האדם לבחי' הבל העליון. אך באמת אין שום דבר גשמי ורוחני חוצץ לפניו ית' כי הלא את השמים ואת הארץ אני מלאי ומלא כל הארץ כבודי ולית אתר פנוי מיני<sup>15</sup> בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד<sup>16</sup> ואיהו ממלא כל עלמין<sup>17</sup> וכו' אלא כמ"ש בישע"י כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם<sup>18</sup>.

וכתב אאמ"ר בהערותיו על אגרת התשובה, שזה ש"הביא ד' ראיות [על זה ש"אין שום דבר גשמי ורוחני חוצץ לפניו ית'] שנים הראשונים מפסוקים ושנים האחרונים ממאמרי רז"ל בזהר הקדוש, הוא לנגד הד' אותיות דשם הוי' (כי נש' מת האדם נמשכה מד' אותיות דשם הוי', חלק שם הוי' ב"ה, כנ"ל בפ"ד). על

(9) תקי"ז ריש תכ"ב. ת"ע (קכט, א). ועוד.

(10) ל' הכתוב – נצבים כט, כח.

(11) תקי"ז ת"ע שם. ועוד.

(12) וראה לקמן הערה 18.

(13) ועפ"ז צ"ל, לכאורה, שכוונת אדה"ו היא

להמאמר בתקי"ז ח"ט, ששם הובא בהמשך הענין הכתוב, כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד – דלא ככתניא ח"ב פ"ז (פג, ב) שמעתי ל' התקי"ז חנ"ז, "לית אתר כו' לא בעילאין ולא בתתאין" (ולא הובא שם הכתוב ד' בשמים ממעל גו").

ויש לומר, שהטעם שמשנה כאן מלעיל ח"ב, ומביא המאמר שבצירוף ל' הכתוב, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, הוא כדי להדגיש שהוא לנגד ז"א (ומל') כמבואר בהערת אאמ"ר, דכאן איתמר על שמים ממעל ועל ארץ מתחת, כי בז"א ומל' ז"א הוא למעלה ומל' הוא למטה, משא"כ בהלא את השמים ואת הארץ אני מלא . . אר"א כחדא . . שוין בקומתן.

(1) בראשית ב, ז.

(2) ירמ' כג, כד.

(3) ישע"י ג, ג.

(4) תקי"ז תנ"ז. שם ת"ע (קכב, ב). וראה לקמן הערה 13.

(5) ואתחנן ד, לט. – וראה לקמן בפנים ו' הערה 13.

(6) רע"מ פניחס רכה, א.

(7) נט, ב.

(8) לקוטי לוי יצחק על תניא – ע' ל.

עדיין ישנה: למה הביא אדה"ז ראיות רק על ד' אותיות שם הוי', ולא הביא גם רא' חמישית לנגד קוצו של יו"ד (רצון העליון)?

ג. ויובן זה בהקדם שאלה כללית בדברי אדה"ז כאן:

(א) למאי נפק"מ באגה"ת כאן הקדמה זו ש"באמת אין שום דבר גשמי ורוחני חוצץ לפניו ית" (עם כמה ראיות) - הרי ה' מספיק לומר (בקיצור), "ככה ממש אם יש דבר חוצץ ומפסיק בין גוף האדם לבחי' הבל העליון, כמ"ש בישעי' (כי אם) עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם"?

(ב) מהו החידוש בכך ש"אין שום דבר גשמי ורוחני חוצץ לפניו ית", עד ש- הוזהר להביא ע"ז (או ה') ראיות - הרי זה מילתא דפשיטא שאינה צריכה לפנים!

ומה גם שבתניא חלק ראשון" כבר ביאר אדה"ז בארוכה דזה ש"אין סוף" נקרא "סובב כל עלמין", "אין הפי' סובב ומקיף מלמעלה בבחי' מקום ח"ו כי לא שייך כלל בחי' מקום ברוחניות", ובהמ"שך הענין שם" מביא זה ש"הארץ הלזו

ב. והנה בפשטות טעמו של אאמור' לפרש שהם ד' ראיות, מפורש בדבריו גופא, דכיון ש"נשמת האדם נמשכה מד' אותיות דשם הוי'", לכן הביא ד' ראיות "לנגד הד' אותיות דשם הוי'".

אבל אין זה מספיק, שהרי מפורש באגה"ת לעיל (פ"ד<sup>14</sup>) שיש דרגא חמי- שית בשם הוי' - "הקוצ שעל הוי"ד (ה)רומז לבחי' רצון העליון ב"ה שלמע- לה מעלה ממדרגת בחי' חכמה עילאה"<sup>15</sup> (וכן בנפש האדם ישנו "קוצו של יו"ד", כמבואר בכ"מ<sup>16</sup> שזהו ענין המסירת נפש שלמעלה מן החכמה וטעם ודעת), וא"כ יש מקום לפרש שיש כאן ה' ראיות לנגד ד' אותיות שם הוי' וקוצו של יו"ד<sup>17</sup>?

וגם את"ל שהלשונות בהראיות שה- ביא אדה"ז מתאימות ומכוונות רק לד' אותיות שם הוי' (כפי שאאמור' מפרש בהערות ע"ד הקבלה)<sup>18</sup> - עיקר השאלה

(14) צד, ב.

(15) וכחמשך דברי אדה"ז כאן גופא בטעם שעונות מבדילים, "לפי שהם נגד רצון העליון ב"ה . . שהוא מקור השפעת שם הוי' ונרמז בקוצו של יו"ד".

(16) לקו"ת תצא (לח, ג, לט, כ"ג). ובכ"מ.

ואע"פ שלעיל בפ"ד לא פי' ענינו של קוצו של יו"ד בנפש האדם - ראה לעיל ע' 65 הערה 48 (ובשו"ג שם) שנרמז בלשון אדה"ז ספ"ד. והרי גם כאן המדובר כרמז בלבד. ולקמן פ"ח משמע, ד' ענין התשובה שייך לקוצו של יו"ד. וראה בארוכה לקמן ע' 144 ואילך.

(17) וכמשנ"ת בפרטיות בהתעודות (דש"פ נצ" בים תשכ"ט), התאמת הלשונות בה' הראיות לה' דרגות דקוצש"י וד' אותיות הוי'. ע"ש.

(18) וגם מלשון אדה"ז כאן גופא יש לדייק ש"בשמים ממעל גו" הוא פרט בהרא' (מתקו"ז) "לית אתר פנוי מיני", דאל"כ הול"ל "ובשמים מעל גו" (כמו בהשאר שיש וא"ו המוסיף).

(19) והדיוק עוד יותר - כי באגה"ת מהד"ק (בהוצאת קה"ת תשמ"ב - ע' תקי) אכן ל"חא הק' דמה זו, והיא הוספת אדה"ז במהד"כ. ולהעיר שרק אז נעשה חלק שלישי דס' התניא (ראה לקמן ב' פנים).

(20) וגם לפי ביאור אאמור', שד' הראיות הן לנגד ד' אותיות שם הוי' - הרי הא גופא צריך ביאור, מהו ההכרח להביא רא' לנגד כל א' מהד' אותיות דשם הוי'?

(21) פמ"ח (סז, סע"ב).

(22) שם סח, א.